

Rapport

inzake Dossierreview

Carifesta XI festival 2013

Voorwoord

De Rekenkamer van Suriname (hierna: Kamer) presenteert u haar bevindingen als resultaat van de dossierreview gedaan bij de Centrale Lands Accountantsdienst (hierna: CLAD) inzake het Carifesta XI festival welke heeft plaatsgevonden in augustus 2013.

Anno 2018 worden door verschillende actoren binnen de totale samenleving nog vele vragen gesteld met betrekking tot voornoemd festival.

Om bovengenoemde actoren meer inzicht te geven wat er zich voor, tijdens en na dit festival heeft afgespeeld is door de Kamer het besluit genomen een dossierreview te doen op de verrichte werkzaamheden van de CLAD.

De dossierreview is gestart in het laatste kwartaal van 2017 en afgerond in het eerste kwartaal van 2018.

Middels dit rapport wil de Kamer haar bijdrage leveren en de samenleving informeren naar de stand van zaken anno 2018.

Wij danken de minister van Financiën, de CLAD en staf functionarissen van de Kamer voor hun bijdrage aan deze review.

Een bijzonder woord van dank aan de Inter American Development Bank voor het financieren van dit project.

Paramaribo, 28 maart 2018

De Rekenkamer van Suriname

Mevr. C. Felter MBA

Voorzitter

Mevr. drs. N. Vredeberg, MBA

Secretaris

Inhoudsopgave

Voorwoord

Samenvatting	3
1. Het onderzoek	7
1.1 Aanleiding onderzoek.....	7
1.2 Doel en onderzoeksvragen	7
1.3 Methode en procedure	8
1.4 Achtergrondinformatie Carifesta XI festival.....	8
1.5. Leeswijzer.....	9
2. Voorbereidingsfase Carifesta XI festival	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Administratieve Organisatie Financieel Beheer	10
2.3 Tussentijdse controle	12
2.4 Conclusie voorbereidingsfase Carifesta XI festival.....	14
3. Financiële administratie Carifesta XI-organisatie	16
3.1 Inleiding	16
3.2 De opdracht.....	16
3.3 Tussentijdsverslag CLAD	18
3.4 Rapport feitelijke bevindingen CLAD	18
3.4.1 Algemeen.....	18
3.4.2 Begroting versus Realisatie	19
3.4.3 Beschikbaar gestelde middelen.....	20
3.4.4 Per bank en kas verrichte betalingen	21
3.4.5 Inventarisatie gebruiksgoederen en promotiemateriaal.....	23
3.4.6 Nog te betalen facturen	23
3.5 Conclusie Financiële administratie Carifesta XI-organisatie.....	25
4. Ontwikkelingen na oplevering CLAD rapport	27
4.1 Ontwikkelingen	27
4.2 Conclusie ontwikkelingen na oplevering CLAD rapport.....	28
5. Aanbevelingen	29

Samenvatting

Aanleiding

Het Carifesta XI festival heeft plaatsgevonden in augustus 2013 en nu ruim 4 jaar verder houdt het de totale samenleving nog steeds bezig door het gebrek aan transparantie omtrent de budgetoverschrijding, de afwikkeling van de nog te betalen facturen en het uitblijven van het geven van inzicht daarin. De Rekenkamer van Suriname (hierna: Kamer) vindt het essentieel dat de overheid transparant handelt en inzicht geeft in het gevoerde geldelijk beheer, zo ook in het geval van het Carifesta XI festival. Derhalve heeft de Kamer besloten een onderzoek te doen uitvoeren naar de Carifesta XI-organisatie en hun verantwoording.

Doel

Het doel van het onderzoek is inzicht te verschaffen in het beheer van de financiële administratie van de Carifesta XI-organisatie en vast te stellen of er rechtmatig is gehandeld.

Vorbereidingsfase Carifesta XI festival

Voorafgaand aan het Carifesta XI festival is door de Centrale Landsaccountantsdienst (hierna: CLAD) een Administratieve Organisatie Financieel Beheer (hierna: AO-FB) opgezet om te waarborgen dat het financieel beheer adequaat en transparant zou verlopen. Hierin zijn beschreven de taken en verantwoordelijkheden van de organisatie, de richtlijnen inzake het financieel beheer, de met controle belaste organen en de onderkende risico's die aandacht vroegen van de organisatie. Deze AO-FB kreeg een wettelijke grondslag door de uitvaardiging van een beschikking door de minister van Financiën. Hierdoor had ze meer mogelijkheden om haar gezag te doen gelden.

Tevens is in deze fase een tussentijdse controle uitgevoerd door de CLAD. De belangrijkste uitkomst hiervan was dat de inrichting van de financiële administratie niet volledig conform de in de AO-FB opgenomen richtlijnen heeft plaatsgevonden. Er was gestuit op meerdere onvolkomenheden en de CLAD had daarom aanbevelingen gedaan ter verbetering. Het merendeel van de aanbevelingen is niet overgenomen door het managementteam van het festival. Opmerkelijk is dat naar aanleiding van de tussentijdse controle eveneens geen zichtbare acties zijn ondernomen door het beleidsbepalend en toezichthoudend orgaan van de festivalorganisatie.

Financiële administratie Carifesta XI-organisatie

De overschrijding van het budget was aanleiding voor de president van de Republiek Suriname om een onderzoek in te laten stellen naar de financiële administratie van de Carifesta XI-organisatie. De CLAD heeft dit onderzoek uitgevoerd. Uit een analyse van de financiële en niet-financiële informatie blijkt onder meer dat de festival kosten 67% hoger zijn uitgevallen dan begroot. Het aantal participanten was 70% hoger en het aantal liaisons officers en event werkers was 85% hoger dan

begroot. De kosten zijn hoger uitgevallen omdat extra activiteiten zijn uitgevoerd zoals het op kosten van het Carifesta XI vervoeren en accommoderen van participanten uit Cuba en Haïti.

Uit het onderzoek bleek dat van een adequaat en transparant financieel beheer geen sprake is geweest. Naar onze mening zijn de argumenten van de Carifesta XI-organisatie zoals de aard van het project en de noodzaak tot snel handelen onder tijdsdruk, niet valide en is verwijtbaar dat zo excessief is omgegaan met gelden van sponsoren en financiële middelen van de overheid.

Vrijwel geen van de voorgestelde AO-FB procedures zijn gevolgd door de Carifesta XI-organisatie waardoor onder meer de volledigheid, juistheid en rechtmatigheid van de ontvangsten en betalingen niet zijn vast te stellen.

- Voor de ontvangsten zijn geen registers bijgehouden. De volledigheid van de ontvangsten van sponsoring, toegangskarten en promotiemateriaal is derhalve niet vast te stellen.
- Voor de bankbetalingen hebben de aanvragen niet op basis van liquiditeitsbehoefte plaatsgevonden.
- Voor de kasbetalingen is de kasinstructie niet opgesteld.
- Voor de uitgaven en voor 124 kasbetalingen groter dan SRD 10.000 zijn in 106 gevallen geen facturen aangetroffen en zijn niet alle bedragen conform factuur overgemaakt; in 11 gevallen zijn facturen in vreemde valuta overgemaakt; dit is niet conform de ministeriële instructie; en in 71 gevallen ontbreekt de handtekening en/of paraaf van de festival directeur.
- Aanstellingsbeschikkingen zijn er niet waardoor de uitbetaling niet op juistheid kan worden getoetst.
- De vijf-offerten-procedure is niet toegepast, bij het inkopen is geen rekening gehouden met de minimale controle technische functiescheiding en het budget is onvoldoende bewaakt waardoor het in hoge mate is overschreden.
- Er zijn geen inhoudelijke verslagen opgesteld waardoor niet tijdig kon worden ingespeeld op eventuele budgetoverschrijdingen.
- Uit de inventarisatie van duurzame gebruiksgoederen blijkt dat niet alle tijdens de inventarisatie aangetroffen duurzame gebruiksgoederen zijn opgenomen in het financieel verslag en niet alle aangeschafte duurzame gebruiksgoederen zijn aangetroffen tijdens de inventarisatie.

Van de nog te betalen facturen konden in honderd gevallen (SRD 11.338.099) de facturen worden onderbouwd met originele facturen en waar nodig originele overeenkomsten. De resterende 16 gevallen met een totaalbedrag van SRD 7.439.621 dienen nader te worden beoordeeld. Het betreft gevallen waarbij offertes of emailberichten als facturen zijn aangeboden, kopiefacturen zijn aangetroffen en gevallen waarbij een bedenking is tegen de hoogte van het bedrag en de rechtmatigheid ervan. Opmerkelijk is ook dat het facturen betreft voor diensten die zijn verleend en goederen die zijn geleverd door personen die verwant zijn aan leden van het beleidsbepalend en toezichthoudend orgaan.

Ontwikkelingen na oplevering CLAD rapport

De huidige minister van Financiën heeft per brief van 20 februari 2018 met kenmerk Sec.No. 108/18/Min. aangegeven dat het CLAD rapport op 23 augustus 2016 naar De Nationale Assemblée is verzonden. Ten aanzien van de openstaande facturen schrijft hij dat de regering besloten heeft geen middelen ter beschikking te stellen voor de extra kosten die zijn gemaakt voor Carifesta XI, alvorens er inzicht is verkregen in de geldinstroom, de gelduitstroom, de omvang saldo openstaande facturen en het beheer van de inventarissen, waarvan de begroting van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur is belast. Een nader onderzoek naar de openstaande facturen ter waarde van in totaal SRD 7.439.621 heeft nog niet plaatsgevonden.

In zijn brief vraagt de minister aan de Kamer en de CLAD om hun wettelijke taken in deze uit te voeren zodat een volledig rapport kan worden opgemaakt. De Kamer vindt het opmerkelijk dat de minister pas na bijna vier jaar na het uitkomen van het CLAD rapport, een beroep doet op de Kamer om een onderzoek uit te voeren.

De Kamer is van mening dat vrijwel direct een vervolgonderzoek uitgevoerd had moeten worden. Hoe later daartoe wordt besloten hoe gecompliceerder het is een dergelijk onderzoek uit te voeren omdat de kans groot is dat relevante betrokken personen niet meer beschikbaar zijn en/of benodigde controle-informatie niet bewaard is gebleven. Daarnaast vraagt een vervolgonderzoek ook om specifieke expertise. Aangezien de Kamer niet over de specifieke expertise en benodigde middelen beschikt, is de Kamer momenteel niet in staat dit aanvullend onderzoek uit te voeren.

De Kamer vindt het opmerkelijk dat na het verzenden van het CLAD rapport in augustus 2016 naar De Nationale Assemblée, de volksvertegenwoordiging geen, voor de burgers, zichtbare activiteiten heeft ondernomen.

Aanbevelingen

Om na ruim vier jaar de speculaties over de extra gemaakte kosten, de budgetoverschrijding en de afwikkeling van de nog te betalen facturen te beëindigen, doen wij de volgende aanbevelingen aan de minister van Financiën, de Regering en De Nationale Assemblée.

Minister van Financiën

Doordat het aanvullend onderzoek nog niet is uitgevoerd, is het Carifesta XI dossier nog niet afgesloten. De Kamer acht dit onaanvaardbaar en daarom bevelen wij u aan om een vervolgonderzoek uit te laten voeren door een instantie die daarvoor toereikend is geëquipeerd en daarvoor de benodigde middelen beschikbaar te stellen.

Regering

Als Kamer vinden wij het wenselijk dat lering wordt getrokken uit het Carifesta XI festival. Er zal zorg voor moeten worden gedragen dat in de toekomst grote festivals, projecten, programma's e.d. effectiever en efficiënter verlopen.

Om te zorgen dat deze volgens planning en wet- alsook regelgeving en gemaakte afspraken zullen verlopen, bevelen wij de Regering het volgende aan.

- Zie vanuit regeringszijde strakker toe op de naleving van deze checks and balances en tref sanctionerende maatregelen indien deze niet worden nageleefd.
- Bekijk kritisch de verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van een managementteam en een beleidsbepalend en toezichthoudend orgaan en stel specifieke eisen aan de personele invulling van deze organen. Het niet volgen van wet- en regelgeving en gemaakte afspraken, zoals een AO-procedure en niet overnemen van aanbevelingen van een controleorgaan en het niet nemen van acties naar aanleiding daarvan is onaanvaardbaar.
- Zet een controleorgaan zoals de Rekenkamer van Suriname ook daadwerkelijk en tijdig in om de rechtmatigheid en doelmatigheid te controleren. Wij merken op dat in de beschikking inzake het financieel beheer van Carifesta XI is opgenomen dat het beheer valt onder de rechtmatigheids- en doelmatigheidscontrole van de Rekenkamer van Suriname, alsmede onder de wettelijke verantwoordingsplicht tegenover dit Hoge College van Staat.

De Nationale Assemblée

Volgens het schrijven van de minister van Financiën gedateerd 20 februari 2018 met kenmerk Sec. No. 108/18/Min. is het rapport van de CLAD per brief van 23 augustus 2016 naar De Nationale Assemblée verzonden. De Kamer is niet geïnformeerd in hoeverre voornoemd rapport in De Nationale Assemblée is behandeld. Wij bevelen De Nationale Assemblée aan om alsnog vragen te stellen aan de Regering inzake de ontstane kwestie.

1. Het onderzoek

1.1 Aanleiding onderzoek

Het Carifesta XI festival heeft plaatsgevonden in 2013 en nu ruim 4 jaar verder is het festival nog regelmatig onderwerp van gesprek bij de burgers, de leden van De Nationale Assemblée en in de media. Het gebrek aan transparantie omtrent de budgetoverschrijding, de afwikkeling van de nog te betalen facturen en het uitblijven van het geven van inzicht daarin houdt de totale samenleving nog steeds bezig.

Op verzoek van de president van de Republiek Suriname is in februari 2014¹ besloten een accountantsonderzoek in te stellen naar de financiële administratie van de Carifesta XI-organisatie. De overschrijding van het budget en het niet meer beschikken over financiële middelen om openstaande facturen te betalen was aanleiding voor dit onderzoek. De Centrale Landsaccountantsdienst (hierna: CLAD) heeft dit onderzoek uitgevoerd en een rapport van feitelijke bevindingen uitgebracht welke alleen bestemd was voor de president van de Republiek Suriname, de minister van Financiën en de regering van de Republiek Suriname. Het rapport is een confidentieel document welke, volgens het schrijven van de Minister van Financiën gedateerd 20 februari 2018, op 23 augustus 2016 naar De Nationale Assemblée is verzonden. Welke stappen zijn ondernomen na het verzenden van het CLAD-rapport is niet openbaar gemaakt.

De Rekenkamer van Suriname (hierna: Kamer) heeft op grond van de artikelen 1 en 32 lid 1 van de Wet Rekenkamer Suriname (G.B. 1953) een onderzoek uitgevoerd naar de Carifesta XI-organisatie en hun verantwoording. Enerzijds omdat de Kamer het essentieel vindt dat de overheid transparant handelt en inzicht geeft in het gevoerde geldelijk beheer. En anderzijds omdat de Kamer het noodzakelijk acht dat lering wordt getrokken uit het Carifesta XI festival zodat toekomstige grote festivals, projecten en programma's effectiever en efficiënter, planmatiger en conform wet- en regelgeving alsook gemaakte afspraken zullen verlopen.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is inzicht te verschaffen in het financieel beheer van de financiële administratie van de Carifesta XI-organisatie en vast te stellen of rechtmatig² is gehandeld.

¹ missive kenmerk: Regeringsvoorstel no.19, d.d. 12 februari 2014

² Rechtmatig: in overeenstemming met geldende regels en besluiten

In dit rapport geven wij antwoord op de volgende hoofdvragen.

1. Welke voorbereiding is voorafgegaan aan het Carifesta XI festival om te waarborgen dat het financieel beheer adequaat en transparant zou verlopen?
2. Wat zijn de bevindingen uit de controle van het financieel eindverslag en is rechtmatig gehandeld door de organisatie?
3. Welke vervolgstappen zijn ondernomen na het uitkomen van het financieel eindverslag?

1.3 Methode en procedure

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de Internationale Standaarden voor de Beroepsuitoefening van Internal Auditing. Als onderzoeksmethoden zijn gehanteerd dossierreview, documentenanalyse en het stellen van schriftelijke vragen. De dossierreview heeft plaatsgevonden op grond van artikel 32 lid 2 van de Wet Rekenkamer Suriname.

Een review heeft plaatsgevonden op het dossier van de CLAD, nadat de minister van Financiën ontheffing van de geheimhoudingsplicht had verleend aan de CLAD. De documenten welke zijn geanalyseerd zijn verkregen uit open bronnen en van de CLAD. Schriftelijke vragen zijn gesteld aan de minister van Financiën.

1.4 Achtergrondinformatie Carifesta XI festival

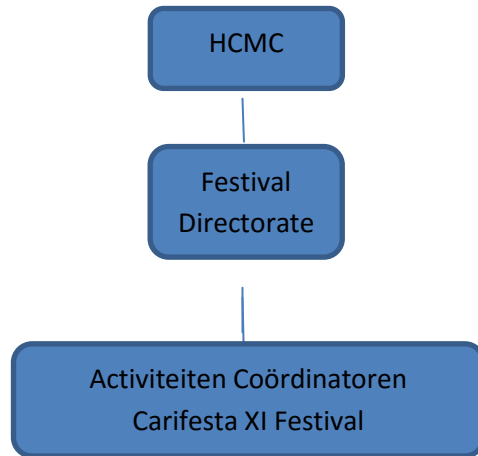
Carifesta staat voor 'Caribbean Festival of Arts'. Het doel van Carifesta is onder meer gericht op het versterken van de identificatie met het Caribisch gebied. Het festival vindt om de twee jaar plaats, steeds in een ander land.

In 2013, van 16 tot 25 augustus, heeft Suriname dit festival voor de tweede keer georganiseerd. Het thema was: *'Cultuur voor ontwikkeling': het vieren van onze diversiteit en het bevorderen van de centrale rol van cultuur bij de economische, sociale en menselijke ontwikkeling*. Aan het festival, welke heeft plaatsgevonden in Paramaribo en in de districten, hebben 2.539 personen deelgenomen uit ruim 20 landen. 927 personen waren betrokken bij de organisatie en coördinatie ervan.

De verantwoordelijkheid voor de organisatie van het festival lag bij het "Host Country Management Committee" (hierna: HCMC) en het "Festival Directorate". HCMC was verantwoordelijk voor de organisatie en was het beleidsbepalend en toezichhoudend orgaan.

Het HCMC bestond uit negen personen. Het Festival Directorate was het uitvoerende orgaan, het managementteam. Het Festival Directorate bestond uit 6 personen. Voor de coördinatie en uitvoering van de activiteiten waren 12 personen verantwoordelijk.

Figuur 1

1.5. Leeswijzer

Hoofdstuk 1 gaat in op de aanleiding van het onderzoek, het doel en de onderzoeksvragen, de methode, het proces van onderzoek en achtergrondinformatie over het Carifesta XI festival. Hoofdstuk 2 geeft inzicht in de voorbereidingsfase van het festival: de administratieve organisatie financieel beheer en de tussentijdse controle. Hoofdstuk 3 gaat in op de financiële administratie van de Carifesta XI-organisatie. Wij gaan in op de opdracht welke aan de CLAD is verstrekt, het tussentijdsverslag en het rapport van feitelijke bevindingen van de CLAD. In hoofdstuk 4 beschrijven wij de ontwikkelingen na oplevering van het CLAD-rapport van feitelijke bevindingen. Tot slot gaat hoofdstuk 5 in op de aanbevelingen.

2. Voorbereidingsfase Carifesta XI festival

2.1 Inleiding

Voorafgaande aan het Carifesta XI festival zijn maatregelen getroffen om te waarborgen dat het financieel beheer adequaat en transparant zou verlopen. De CLAD heeft speciaal voor het festival een Administratieve Organisatie Financieel Beheer opgezet en een tussentijdse controle uitgevoerd. Dit hoofdstuk gaat in op beide maatregelen.

2.2 Administratieve Organisatie Financieel Beheer

Op 24 oktober 2012 heeft de CLAD van de toenmalige minister van Financiën opdracht gekregen een Administratieve Organisatie Financieel Beheer voor het festival op te zetten. De reden was dat de festival organisatie de reguliere bestelbon-procedure niet wilde volgen en de minister wilde waarborgen dat het financieel beheer adequaat en transparant zou verlopen.

Op 1 maart 2013 heeft de CLAD de Administratieve Organisatie inzake Financieel Beheer Carifesta XI³ (hierna: AO-FB) aangeboden aan de festival directeur. De goedgekeurde AO-FB heeft een wettelijke grondslag gekregen door uitvaardiging van een beschikking door de minister van Financiën d.d. 14-08-2013, La.F.no. 7222 inhoudende vaststelling van richtlijnen inzake het financieel beheer van Carifesta XI. De Rekenkamer van Suriname heeft een afschrift van deze beschikking ontvangen in augustus 2013.

De AO-FB heeft een wettelijke grondslag gekregen ondanks het advies van de afdeling Juridische Zaken (hierna: JZ) van het ministerie van Financiën aan deze minister. JZ was van mening dat de minister van Onderwijs rechtskracht moest verschaffen en niet de minister van Financiën. Daarnaast heeft JZ gesteld dat de minister niet bij beschikking mag afwijken van de comptabele voorschriften die bij wet en/of staatsbesluit zijn vastgesteld.

De CLAD heeft in haar brief van 15 augustus 2013⁴ vastgesteld, dat afwijkingen van de vigerende comptabele regels c.q. richtlijnen in het kader van bijvoorbeeld beleidsmaatregelen voorkomen. Als voorbeeld wordt genoemd de richtlijnen ten behoeve van sectorfondsprojecten.

³ RRA/hss/0146/13

⁴ RRA/rra/0505/13

In de beschikking inhoudende vaststelling van richtlijnen inzake het financieel beheer van Carifesta XI is onder meer opgenomen:

- *“Ter zake van het financieel beheer voor Carifesta XI vinden stortingen plaats van het budget op rekening van Carifesta XI bij de Centrale Bank van Suriname op aanvraag van de minister van Onderwijs en Volksontwikkeling en ten laste van beleidsmaatregel Carifesta XI van de begroting van het dienstjaar 2013.*
- *Over het gevoerde beheer dient de festivaldirecteur maandelijks financiële verantwoording af te leggen aan de minister van Financiën door tussenkomst van de minister van Onderwijs en Volksontwikkeling en aan het eind een integraal eindverslag.*
- *Aan de CLAD is opgedragen de controle op het financieel beheer en de verantwoordingsstukken. Tevens wordt de CLAD gemachtigd additionele richtlijnen voor een transparant en adequaat financieel beheer vast te stellen.*
- *Het beheer van Carifesta XI valt onder de rechtmatigheids- en doelmatigheidscontrole van de Rekenkamer van Suriname, alsmede onder de wettelijke verantwoordingsplicht tegenover dit Hoge College van Staat”.*

De AO-FB gaat in op de onderwerpen organisatie, financieel Beheer, controle en risico's.

Organisatie

Ten aanzien van de organen (zie figuur 1) die verantwoordelijk zijn voor de organisatie zijn de taken en verantwoordelijkheden omschreven.

Financieel Beheer

Op hoofdlijnen is ten aanzien van het financieel beheer (hierna: FB) het volgende opgenomen.

- Er worden activiteitenbudgetten en een liquiditeitsbudget opgesteld en deze vormen de basis voor de aanvraag van gelden bij de Centrale Bank van Suriname (hierna: CBvS).
- De financiële administratie zal worden bijgehouden in het OBS systeem bij de Centrale Bank van Suriname.
- Een projectadministratie zal worden bijgehouden per activiteit. In totaal zijn 20 activiteiten (kostenplaatsen) benoemd. Voor elke activiteit worden de ontvangsten en uitgaven geregistreerd.
- Een kasinstructie, geaccordeerd door de directeur van het festival, moet van kracht zijn.
- De bankafschriften worden gearhiveerd op het secretariaat en moeten te allen tijde beschikbaar zijn voor controledoeleinden.
- Diverse inventarissen en materieel worden geregistreerd in een objectenadministratie.
- De Carifesta directeur moet een instructie uitvaardigen ten aanzien van het beheer van de aangeschafte inventarissen.
- Na afsluiting van het festival wordt kantoorinventaris bij proces verbaal overgedragen aan de minister van Onderwijs; dit wordt begeleid door de CLAD.
- Maandelijks worden financiële en inhoudelijke rapportages opgesteld over de voortgang van de activiteiten.

- Procedures worden opgesteld met betrekking tot inkopen voor inkoopaanvragen, offerteaanvraag / openbare aanbestedingen en de waiver procedure. Tevens worden procedures opgesteld voor het opstellen van een contractenregister met betrekking tot dienstverleningsovereenkomsten.
- Procedures worden opgesteld voor opbrengsten met betrekking tot afsluiten sponsoring-contracten, uitzendrechten, verkoop van toegangskaarten en verkoop merchandise.
- Procedures worden opgesteld voor liquide middelen met betrekking tot de aanvraag van liquide middelen op basis van een liquiditeitsbehoefte.

Controle

De afdeling Interne Controle (hierna: IC) van het directoraat Cultuur wordt belast met de IC-werkzaamheden bij het festival. Maandelijks wordt verslag uitgebracht over onder meer het beoordelen van betalingen, van de inventarislijst en van de maandelijkse financiële en inhoudelijke verslagen.

De CLAD wordt belast met de controle van het financieel eindverslag van het festival. De CLAD zal van haar bevindingen verslag doen aan het HCMC, het ministerie van Onderwijs, het ministerie van Financiën en de Rekenkamer van Suriname.

Risico's

Diverse risico's worden onderkend die aandacht vragen van het HCMC en het Festival Directorate. Risico's omtrent de uitgaven, ontvangsten, verslaggeving en inventarissen.

2.3 Tussentijdse controle

Een tussentijdse controle is door de CLAD uitgevoerd op verzoek van de toenmalige directeur van Financiën. Op 20 juni 2013 was hiervoor een verzoek ontvangen. In de maand augustus 2013, nog voorafgaande van de opening van het festival, heeft de CLAD een tussentijdse controle uitgevoerd op het financieel beheer. Hierbij is gebruik gemaakt van de financiële rapportages van de festivalorganisatie over de periode maart tot en met juli 2013. Ook is gebruik gemaakt van de rapportages van de afdeling IC van het Directoraat Cultuur. Tot het moment van de controle door de CLAD had deze IC afdeling reeds vijf rapportages uitgebracht.

Over de uitgevoerde tussentijdse controle is door de CLAD een managementletter uitgebracht op 29 oktober 2013. Het doel van de tussentijdse controle was om na te gaan of de inrichting van de financiële administratie conform de in de AO-FB opgenomen richtlijnen heeft plaatsgevonden.

De belangrijkste uitkomst van de tussentijdse controle was dat de inrichting van de financiële administratie niet volledig conform de in de AO-FB opgenomen richtlijnen heeft plaatsgevonden. Er was gestuit op meerdere onvolkomenheden.

Derhalve is een zestal aanbevelingen gedaan ter verbetering van de inrichting.

1. Draag zorg voor aanstellingsbeschikkingen ten aanzien van de leden van het HCMC en het managementteam omdat beschikkingen cruciaal zijn voor de toetsing van de uitbetaling van de honoraria en de onkostenvergoedingen.
2. Draag zorg voor de opstelling van nog drie huurcontracten omdat deze contracten nodig zijn voor de toetsing van de huurbetalingen.
3. Stel alsnog inhoudelijke rapportages op naast de financiële rapportages, zodat de financiële cijfers vergeleken kunnen worden met het verloop (de voortgang) van de activiteiten.
4. Maak de ontbrekende documenten van een ontvangen sponsoring alsnog in orde: opstellen van een bedankbrief en het maken van een sponsoren register.
5. Maak een gedetailleerde voorraadadministratie op waarbij duidelijk onderscheid wordt gemaakt in promotiemateriaal dat gratis wordt verstrekt en promotiemateriaal dat voor verkoop bestemd is. De ontvangsten van het verkochte promotiemateriaal dienen eveneens te worden verantwoord.
6. Completeer de registratie van de verkoop van toegangskaarten met de aantallen verkochte toegangskaarten en de ontvangen bedragen en stort de ontvangsten op rekening van Carifesta XI bij de CBvS.

Per mail heeft de festivaldirecteur duidelijk gemaakt dat de aanbevelingen en adviezen zouden worden meegenomen en verwerkt in de financiële administratie. Na het uitkomen van de managementletter is de CLAD tot begin maart 2014 niet meer betrokken geweest bij het Carifesta XI.

Hierna volgt een opsomming van de bevindingen van de CLAD op hoofdlijnen en wordt voor zover van toepassing aangegeven of conform de AO-FB was gehandeld.

Bevindingen	Conform AO-FB
- Ten aanzien van de benoeming van het HCMC-commissieleden en de leden van het managementteam zijn geen beschikkingen aangetroffen. Voor de aangetrokken coördinatoren zijn wel getekende overeenkomsten aangetroffen.	-
- Voor Carifesta XI is vooraf SRD 18.000.000 begroot ten laste van de budgetten van het Directoraat Cultuur (ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling) en het ministerie van Sport en Jeugdzaken.	-
- De begroting is een consolidatie van de deelbudgetten op activiteitsniveau. De activiteitenbudgetten zijn opgesteld door het managementteam en worden goedgekeurd door het HCMC.	Ja
- De aanvragen inclusief de onderbouwing van de bestedingen zijn schriftelijk en met goedkeuring van de festivaldirecteur ingediend bij het ministerie van Financiën. Na beoordeling en akkoord bevinding worden de middelen overgemaakt op de Carifesta XI-rekening bij de CBvS.	-
- Voor de administratie is geen gebruik gemaakt van het OBS-systeem. De financiële administratie wordt gevoerd in het boekhoudprogramma "Quick Books".	Nee
- De kasinstructies ten behoeve van het beheer van de "kleine kas" waren per 21 augustus 2013 niet opgemaakt.	Nee
- De registers, waaronder het inkoop-, contracten, sponsoren-, verkoop toegangskaarten- en verkoop promotiemateriaal register, zijn niet aanwezig.	Nee
- De instructies inzake het beheer van de aangeschafte inventarissen zijn niet opgemaakt. Tevens is de objecten-administratie niet geheel conform de AO bijgehouden.	Nee

Bevindingen	Conform AO-FB
- Bij het doen van inkopen is er geen rekening gehouden met de minimale controle-technische functiescheiding.	Nee
- Bij aankopen groter dan het limietbedrag van SRD 10.000 moeten minimaal vijf offertes schriftelijk worden aangevraagd. Deze procedure is niet toegepast. Volgens de festivaldirecteur was vanwege de aard van het project niet altijd ruimte om offertes op te vragen. Vanwege tijdsdruk moet er snel worden gehandeld. De waiver procedure is derhalve ook niet nageleefd.	Nee
- Voor de accommodatie van werknemers zijn vier panden gehuurd. Slechts voor één pand is een huurcontract aangetroffen.	Nee
- Volgens de opgestelde begroting is het honorarium van het managementteam, met uitzondering van twee managementteamleden, bepaald op SRD 7.500 per kalendermaand. Echter is vastgesteld dat aan alle commissieleden SRD 15.000 is uitbetaald per maand, te weten een vaste vergoeding ad SRD 10.000 en een onkostenvergoeding van SRD 5.000. Vanwege het ontbreken van de aanstellingsbeschikkingen kon de uitbetaling van de vergoedingen niet op juistheid worden getoetst.	-
- Maandelijks zijn financiële verslagen opgesteld. Inhoudelijke verslagen zijn niet opgemaakt, waardoor geen voortgangsbewaking kon plaatsvinden van de realisatie ten opzichte van de planning. Hierdoor bestaat het risico dat niet tijdig kan worden ingespeeld op eventuele budgetoverschrijdingen.	Nee
- Voor een ontvangen sponsoring van Staatsolie van SRD 557.789 op 14 juni 2013 is nog geen bedankbrief opgemaakt. Voorts is ook vastgesteld dat een sponsors register niet aanwezig is.	Nee
- Van het promotiemateriaal bestemd voor de verkoop is geen schriftelijke goedkeuring van de prijzen door de festivaldirecteur aangetroffen. Ook een voorraadadministratie is niet aangetroffen. In de praktijk is gebleken dat de inkoper belast met de bestelling én de ontvangst, eveneens belast was met de verstrekking van het promotiemateriaal. Verder heeft de CLAD geen nadere informatie aangetroffen waaruit de verbanden tussen de inkoop, het voorraadbeheer en de verstrekking met elkaar gelegd kan worden. Tevens zijn geen schriftelijke kwijtingen van de afgifte van promotiemateriaal aangetroffen.	Nee
- De organisatie en verkoop van de kaarten van kleine evenementen valt onder het beheer van het festival directoraat, terwijl die van grote evenementen zal worden uitbesteed aan professionele organisatoren. Bij de controle voor 16 augustus 2013 waren nog geen activiteiten van start gegaan met een opbrengstenstroom.	-
- Tot het moment van de CLAD controle had de afdeling IC reeds vijf rapportages gedaan. De bevindingen worden maandelijks gerapporteerd aan de festivaldirecteur.	Ja

Tabel 1

2.4 Conclusie voorbereidingsfase Carifesta XI festival

De Kamer is van mening dat de opgezette AO-FB in opzet voldoende waarborgen bood om het financieel beheer adequaat en transparant te laten verlopen. Door de toenmalige minister van Financiën is tijdig onderkend dat additionele richtlijnen nodig waren om een adequaat en transparant financieel beheer te waarborgen. Het feit dat de opgezette AO-FB een wettelijke grondslag heeft gekregen, heeft het nog meer gewicht gegeven.

Ondanks dat de AO-FB enthousiast is ontvangen door de festivaldirecteur blijkt uit de tussentijdse controle van de CLAD op het financieel beheer dat de inrichting van de financiële administratie niet volledig conform de AO heeft plaatsgevonden. Er werd al gestuit op meerdere onvolkomenheden. Het

merendeel van de aanbevelingen van de CLAD is niet overgenomen door het managementteam van het festival. Opmerkelijk is dat naar aanleiding van de tussentijdse controle eveneens geen zichtbare acties zijn ondernomen door het beleidsbepalend en toezichhoudend orgaan, het HCMC.

Als argumenten voor het niet volgen van de AO zijn door de festivaldirecteur genoemd de aard van het project en de noodzaak tot snel handelen onder tijdsdruk. Wij achten deze argumenten niet valide.

3. Financiële administratie Carifesta XI-organisatie

3.1 Inleiding

De CLAD heeft onderzoek gedaan naar de financiële administratie van de Carifesta XI-organisatie. Het "Carifesta XI financieel verslag maart 2014" (hierna: financieel eindverslag) heeft hiervoor als basis gediend. Het financieel eindverslag is samengesteld door de administrateur en geaccordeerd door de directeur van het Carifesta XI Festival Directorate. Dit hoofdstuk gaat in op de opdracht, het tussentijdsverslag en het rapport van bevindingen van de CLAD.

3.2 De opdracht

Volgens de AO-FB zou de CLAD belast worden met de controle van het financieel eindverslag. Van haar bevindingen zou de CLAD verslag doen aan het HCMC, de ministeries van Onderwijs en Financiën en de Kamer.

Een controle van het financieel eindverslag, zoals bedoeld in de AO-FB, heeft niet plaatsgevonden door de CLAD. Door de CLAD is geen accountantscontrole toegepast; dus door hun is niet vastgesteld of het financieel eindverslag een getrouw⁵ beeld geeft van de werkelijkheid.

De overschrijding van het budget was aanleiding voor de president van de Republiek Suriname om een accountantsonderzoek in te laten stellen naar de financiële administratie van de Carifesta XI-organisatie. Door middel van missive kenmerk: Regeringsvoorstel no. 19, d.d. 12 februari 2014 is meegedeeld aan de ministers van Financiën en Onderwijs en Volksontwikkeling dat de regering tot een onderzoek had besloten.

Op 4 maart 2014 is de CLAD telefonisch benaderd door de toenmalige directeur van het ministerie van Financiën voor een accountantsonderzoek. Op 19 maart 2014 was er een definitieve opdrachtbevestiging⁶ waarna de CLAD van start ging. In de opdrachtbevestiging zijn de volgende werkzaamheden benoemd:

1. *Nagaan of de AO is nageleefd bij de uitvoering van transacties met financiële gevolgen vanwege het festival.*
2. *Het in kaart brengen van transacties met een inkomende geldstroom. Hierbij moet onder meer gedacht worden aan ontvangsten verkregen uit de verkoop van promotieartikelen en*

⁵ Getrouw omvat vier aspecten: betrouwbaar (juist en volledig), aanvaardbaar (de gehanteerde grondslagen en veronderstellingen), toereikend (is hetgeen noodzakelijk is voor een goede interpretatie van de verantwoording duidelijk en voldoende weergegeven) en rechtmatig (is de verantwoording in overeenstemming met de van toepassing zijn de wet- en regelgeving).

⁶ RRA/rra/0170/14

toegangskarten en uit sponsoring.

3. *Het in kaart brengen van transacties met een uitgaande geldstroom. Speciale aandacht wordt besteed aan leveringen van ter waarde van SRD 10.000 en meer.*
4. *Het inventariseren van de duurzame gebruiksgoederen die met middelen van het festival zijn aangeschaft.*
5. *Het vaststellen in hoeverre de geldstromen (uitgaande en inkomende) en de inventarissen volledig zijn verantwoord in de financiële administratie.*
6. *Het vaststellen van de rechtmatigheid van alle openstaande facturen.*

In april 2014 is de uitvoering van de opdracht ruim twee weken stopgezet door de toenmalige minister van Financiën. Na ontvangst van een lijst met vragen en vervolgacties heeft de CLAD de uitvoering van de opdracht hervat.

Op 22 mei 2014 heeft de CLAD een aangepaste opdrachtbevestiging⁷ aangeboden aan de toenmalige minister van Financiën. In de aangepaste opdrachtbevestiging is het volgende gewijzigd ten opzichte van de oorspronkelijke opdrachtbevestiging.

- Een zevende stap is meegenomen in de 'opzet en uitvoering onderzoek' waarbij wordt verwezen naar de ontvangen lijst van vragen en vervolgacties.
- De CLAD heeft de opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie (NV COS⁸ 4400) gewijzigd in een assurance-opdracht anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie (NV COS 3000).

Tijdens de uitvoering van het onderzoek is de aard en reikwijdte van de te verrichte werkzaamheden opnieuw gewijzigd naar opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie (NV COS 4400 /ISA 4400). Hiervoor is gekozen door de CLAD omdat de financiële administrateur vanaf 10 juni 2014 niet meer beschikbaar was voor het geven van toelichtingen en niet alle met de coördinatie van specifieke activiteiten belaste personen beschikbaar waren voor het toelichten van de wijze waarop ze financieel uitvoering hebben gegeven aan hun activiteiten.

Bij een opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden wordt alleen verslag gedaan van feitelijke bevindingen uit hoofde van de overeengekomen werkzaamheden en wordt geen zekerheid door de accountant verschaft. In plaats daarvan zullen de gebruikers van het rapport zich zelf een oordeel moeten vormen betreffende de werkzaamheden en de bevindingen die door de accountant in het rapport zijn weergegeven en hun eigen conclusies moeten trekken uit de door de accountant verrichte werkzaamheden. Het rapport is uitsluitend bestemd voor partijen waarmee de te verrichten werkzaamheden zijn overeengekomen, aangezien anderen die niet op de

⁷ RRA/rmd/0345/14

⁸ NV COS staat voor Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden. Deze standaarden zijn vastgesteld en voorgeschreven door het bestuur van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

hoogte zijn van het doel van de werkzaamheden, de resultaten onjuist kunnen interpreteren⁹.

3.3 Tussentijdsverslag CLAD

In de aangepaste opdrachtbevestiging was overeengekomen om voorafgaand aan het definitieve rapport in de eerste week van de maand juni 2014 een tussentijds verslag uit te brengen teneinde de minister van Financiën te informeren over de voorlopige bevindingen.

Op 09 juni 2014 is het tussentijdsverslag aangeboden aan de toenmalige minister van Financiën. In dit verslag zijn de volgende onderwerpen opgenomen:

- Een samenvatting van de voorlopige bevindingen;
- Beschikbaar gestelde middelen;
- Per bank en kas verrichte betalingen;
- Inventarisatie gebruiksgoederen en promotiemateriaal en
- Nog te verrichten werkzaamheden.

Het tussentijdsverslag overlapt deels het rapport feitelijke bevindingen van de CLAD. Om doublures te voorkomen en de leesbaarheid van ons rapport te vergroten, gaan wij alleen in de volgende paragraaf in op feitelijke bevindingen van de CLAD.

3.4 Rapport feitelijke bevindingen CLAD

3.4.1 Algemeen

Het rapport van feitelijke bevindingen inzake onderzoek financiële administratie Carifesta XI-organisatie is aangeboden aan de minister van Financiën op 22 juli 2014. Het rapport was alleen bestemd voor de toenmalige minister, de president en de regering van de Republiek Suriname.

Hoor en wederhoor heeft plaatsgevonden op het concept rapport. Echter het HCMC en het Festival Directorate hebben geen reactie gegeven op het rapport. Op het definitieve rapport is ook geen reactie gekomen van de toenmalige minister van Financiën.

De hierna genoemde feitelijke bevindingen zijn gebaseerd op het rapport van feitelijke bevindingen van de CLAD.

⁹ NVCOS 4400, artikel 5 en 6 / ISA 4400, article 5-6

3.4.2 Begroting versus Realisatie

Uit een analyse van de begrote en gerealiseerde financiële en niet-financiële informatie blijkt onder meer dat de festival kosten 67% hoger zijn uitgevallen dan begroot. Het aantal participanten was 70% hoger dan begroot en het aantal liaisons officers en event werkers was 85% hoger dan begroot.

De kosten zijn hoger uitgevallen omdat extra activiteiten zijn uitgevoerd zoals het op kosten van het Carifesta XI vervoeren en accommoderen van participanten uit Cuba en Haïti.

Het volgende overzicht gaat nader in op de analyse.

Financiële informatie

<i>In SRD</i>	Begroting	Realisatie	Overschrijding
Kosten festival	23.568.000	39.376.873	15.808.873 (67%)
Kosten festival, goedgekeurd <i>Ten laste van de overheid:</i>	18.948.260		
- <i>Directoraat Cultuur</i>	16.000.00		
- <i>Ministerie van Sport- en Jeugdzaken</i>	2.948.260		
Tekort begroting: <i>Te dekken door sponsorgelden en opbrengsten activiteiten</i>	4.619.740		
Werkelijke kosten gedekt door overheid, sponsorgelden en opbrengsten activiteiten		33.376.873	
Kosten te betalen door het Bureau Nationale Veiligheid (hierna: BNV)		6.000.000	
Nog te betalen aan leveranciers		18.777.720	

Tabel 2

Niet-financiële informatie

	Begroting	Realisatie	Overschrijding
Participanten	1.500	2.539	1.039 (70%)
Liaison officers en event werkers	500	927	427(85%)

Tabel 3

De CLAD heeft in haar onderzoek vastgesteld dat het financieel eindverslag cijfermatige fouten bevat.

Tevens is vastgesteld dat de regering zich bij de uitvoering van de beleidsmaatregelen in het kader van Carifesta XI niet heeft gehouden aan het begrotingsbeginsel van "voorafgaande toestemming" aanvragen. Ook kan de regering begrotingsdiscipline worden verweten.

Ook is binnen de Carifesta XI-organisatie het budget onvoldoende bewaakt, waardoor het in hoge mate is overschreden. De begrotingsdiscipline is terzijde geschoven. Deze bevindingen worden onderschreven door de Kamer.

3.4.3 Beschikbaar gestelde middelen

Inleiding

Beschikbaar gestelde middelen zijn de ontvangsten uit sponsoring, toegangskarten, promotiemateriaal e.d. Bij het onderzoek naar de beschikbaar gestelde middelen heeft de CLAD getracht om enerzijds inzicht te krijgen in de inkomende geldstroom, teneinde na te kunnen gaan in hoeverre de AO is nageleefd bij de uitvoering van transacties met een inkomende geldstroom. Anderzijds om na te gaan in hoeverre de financiële administratie met betrekking tot de ontvangsten volledig was. De Kamer onderschrijft de hierna genoemde bevindingen.

Naleving AO-FB

De CLAD heeft ten aanzien van de naleving van de AO-FB vastgesteld dat:

- de registers voor sponsoringen, toegangskarten en promotiemateriaal niet zijn bijgehouden;
- voor ontvangen sponsorgelden de AO-FB niet is gevolgd. Aanvraagbrieven waarin sponsoren is gevraagd om sponsoring en bedankbrieven zijn niet aangetroffen.

Sponsoring

Ten aanzien van de financiële administratie met betrekking tot de sponsoring is het volgende vastgesteld.

- In totaal is SRD 20.600.412 beschikbaar gesteld door de overheid en sponsoren. Voor een bedrag van SRD 221.875 zijn geen bescheiden aangetroffen waaruit de herkomst van deze ontvangsten blijkt. Het financieel eindverslag vermeldt dat er 39 sponsoren waren; slechts één sponsorovereenkomst is aangetroffen.
- Van sponsoren is SRD 1.428.556 per bank ontvangen. Per kas is een totaalbedrag aan sponsoring ontvangen van USD 65.500 (SRD 219.425¹⁰). Deze ontvangsten zijn aangewend voor het doen van uitgaven. De afzonderlijke bedragen van drie sponsoren ontbreken in het financiële verslag.
- In het financiële verslag is een bedrag van SRD 347.289 opgenomen als ontvangsten in natura. Onderbouwing om welke goederen of diensten het gaat is niet aangetroffen.
- Het is onzeker of alle door sponsoren geschonken bedragen zijn verantwoord, omdat de aanvraagbrieven voor sponsoring en bedankbrieven voor ontvangen sponsorbedragen niet zijn aangetroffen.

¹⁰ Dit bedrag is omgerekend tegen de toenmalige koers van de Centrale Bank van Suriname van SRD 3,35

Overige ontvangsten

Ten aanzien van de financiële administratie met betrekking tot de inkomsten uit de verkoop van toegangskarten en promotiemateriaal is het volgende vastgesteld.

- De verantwoorde ontvangsten uit verkoop van toegangskarten en promotiemateriaal in het financieel verslag wijken af van de financiële administratie (zie tabel 4). Een nadere onderbouwing van de bedragen in het financieel verslag ontbreekt.

Overzicht overige ontvangsten:

Omschrijving	Financieel verslag (In SRD)	Financiële administratie (in SRD)
Merchandise	130.000	180.000
Venues	124.456	-
Verkoop activa	3000	-
Kamers VVIP /VIP	1.870	-
Opbrengst website	500	-
Parkeergelden	-	30.000
Verkoop toegangskarten	-	28.350
Totaal	259.826	238.350

Tabel 4

3.4.4 Per bank en kas verrichte betalingen

Inleiding

Bij het onderzoek naar de per bank en kas verrichte betalingen heeft de CLAD getracht om inzicht te krijgen in de uitgaande geldstroom, teneinde duidelijkheid te krijgen in hoeverre de AO-FB is nageleefd, hoe de processen en transacties zich in werkelijkheid hebben voltrokken en in hoeverre de financiële administratie volledig was. Bij het in kaart brengen van de uitgaande gelstroom is speciale aandacht besteed aan alle betalingen vanaf SRD 10.000.

Gelduitstroom per bank

- Ten behoeve van de bestedingen is, conform de AO-FB, een speciaal daarvoor bestemde bankrekening geopend bij de CBvS. De aanvragen hebben niet conform de AO-FB plaatsgevonden. De gelden zijn niet op basis van de liquiditeitsbehoefte per maand of kwartaal aangevraagd, maar op dag basis, waarna de gelden per cheque (ondertekend door de directeur en de onderdirecteur Administratieve Diensten van het Directoraat Financiën) zijn gelicht.
- Aan de hand van chequesouches is vastgesteld dat een totaalbedrag van SRD 7.782.137 is gelicht bij de CBvS ten behoeve van de kasaanvulling van de Carifesta XI-organisatie. De bedragen ten behoeve van de kasaanvulling zijn verantwoord in de financiële administratie. De overige bankmutaties betreffen giro-opdrachten. Uit de omschrijvingen op de chequesouches kan niet worden opgemaakt ten behoeve waarvan de gelden zijn gebruikt.
- Twee bankrekeningen zijn geopend bij particuliere banken. Voor de deelactiviteit "Surinaams Contingent" is bij de Landbouwbank N.V. een rekening geopend. Het budget van deze

deelactiviteit is niet overschreden. Voor de deelactiviteit “Artistiek” is bij de DSB bank een rekening geopend. De projectcoördinatoren van deze deelactiviteiten hebben verklaard aan de CLAD dat zij geen of niet alle middelen die waren begroot, hebben ontvangen. De conform de AO vereiste inhoudelijke verslagen zijn door hun niet opgesteld. Financiële verslagen zijn wel opgesteld.

- Bij bankbetalingen zijn facturen en onderliggende documenten (overeenkomsten) aangetroffen die zijn getekend door de festivaldirecteur voor levering en betaalbaarstelling.

Gelduitstroom per kas

- Kasinstructies inzake het beheer van de “kleine kas” zijn niet conform de AO-FB opgesteld door de festivaldirecteur.
- De kasbetalingen zijn verricht ten behoeve van leden belast met de organisatie, leveranciers en de salarissen van de leden van het HCMC. Voor kastransacties met een totaalbedrag van SRD 2.262.820 ontbreekt de omschrijving in de financiële administratie.
- Uit het kasboek kon aan de hand van de omschrijvingen niet worden vastgesteld hoeveel gelden zijn verstrekt aan de projectcoördinatoren. Slechts van twee projectcoördinatoren zijn de financieel-inhoudelijke verslagen aangetroffen.
- Bij uitgaven groter dan SRD 10.000, hebben 124 kasbetalingen plaatsgevonden. Van deze betalingen zijn de relevante onderliggende stukken en het verloop van de processen beoordeeld. Het volgende is vastgesteld.
 - o In 106 van de 124 gevallen zijn geen facturen aangetroffen;
 - o Niet alle bedragen zijn conform factuur overgemaakt. Het factuurbedrag is meer of minder dan het bedrag dat is uitbetaald;
 - o In 11 van de 124 gevallen zijn facturen in vreemde valuta overgemaakt; dit is niet conform de instructie van de minister van Financiën (La.F.No. 183: 18 januari 2012).
 - o In 71 van de 124 gevallen ontbreekt de handtekening / paraaf van de festival directeur. De inkopen hebben met zijn mondeling goedkeuren plaatsgevonden.

Naleving van de AO-FB

Ten aanzien van de naleving van de AO-FB is het volgende vastgesteld.

- Bij het doen van inkopen is geen rekening gehouden met de minimale controle-technische functiescheiding.
- De vijf-offerten-procedure is niet toegepast. Volgens de directeur bood de organisatie niet altijd de ruimte; vanwege tijdsdruk moest snel worden gehandeld.
- De waiverprocedure is in die gevallen waarbij geen offertes zijn aangevraagd, niet nageleefd.
- Er zijn alleen financiële verslagen opgesteld. Inhoudelijke verslagen zijn niet opgemaakt.
- Het budget is onvoldoende bewaakt, waardoor het in hoge mate is overschreden. De financiële consequenties voor bepaalde keuzes, zoals het landelijk uitvoeren van het festival en het op kosten van Suriname laten reizen van buitenlandse bezoekers, hadden moeten worden voorgelegd aan de daarvoor verantwoordelijke opdrachtgevers.

3.4.5 Inventarisatie gebruiksgoederen en promotiemateriaal

Inleiding

In maart 2014 heeft de CLAD een inventarisatie uitgevoerd op de nog aanwezige gebruiksgoederen die zijn aangeschaft in het kader van het Carifesta XI festival. Het doel was enerzijds om de aanwezigheid van de gebruiksgoederen vast te stellen en anderzijds om na te gaan in hoeverre de AO-FB voor de aankoop, de registratie en de bewaking van de duurzame gebruiksgoederen was nageleefd.

De inventarisatie heeft plaatsgevonden bij het Directoraat Cultuur. De goederen en het materiaal bevonden zich op de kamer van de toenmalige directeur, in twee containers op het terrein en in twee bijgebouwde ruimtes rondom de containers.

Inventarisatie

De CLAD heeft de uitkomsten uit hun inventarisatie vergeleken met de "inventaris" welke is opgenomen in de bijlage van het financieel eindverslag. Het volgende is door hun vastgesteld.

- Niet alle tijdens de inventarisatie aangetroffen duurzame gebruiksgoederen zijn opgenomen in de bijlage van het financieel eindverslag.
- Niet alle duurzame gebruiksgoederen zijn aangetroffen tijdens de inventarisatie: 26 airco's ontbreken. Op het moment van het CLAD onderzoek bevonden zich nog airco's in de door de organisatie gehuurde panden. In twee gehuurde panden zijn 14 airco's verrekend met (een gedeelte) van de te betalen huurpenningen. Van 12 airco's ontbrak informatie over de locatie.
- Mobiele telefoons en simkaarten zijn aangetroffen. Hiervan zijn geen aankoop bescheiden aangetroffen in de financiële administratie. Deze telefoons zijn ook niet opgenomen in de bijlage van het financieel eindverslag.
- Een restant hoeveelheid merchandise is aangetroffen.

De CLAD heeft de uitkomsten van hun inventarisatie ook vergeleken met de inventarislijsten van de afdeling Interne Controle van het Directoraat Cultuur. Hierbij is vastgesteld dat de door deze afdeling opgemaakt inventarislijst niet volledig is.

3.4.6 Nog te betalen facturen

Inleiding

De nog te betalen facturen betreffen facturen die na afsluiting van het festival nog open staan en waarvoor geen budget meer beschikbaar was. Van de totale kosten moest toen nog SRD 18.777.720 worden betaald aan leveranciers. Bij het onderzoek naar de nog te betalen facturen heeft de CLAD

de omvang en rechtmatigheid¹¹ vastgesteld.

De nog te betalen facturen zijn opgesplitst in facturen:

- te betalen door de Carifesta XI-organisatie;
- te betalen door het Bureau Nationale Veiligheid (hierna BNV);
- die gedeeltelijk komen voor rekening van de Carifesta XI-organisatie en gedeeltelijk voor rekening van het BNV.

Middels missive van de Raad van Ministers, nummer 1201/RvM van 24 december 2013 is goedgekeurd dat een bedrag van SRD 6.000.000 ten laste van de begroting 2013 van het Directoraat Algemene Zaken van het ministerie van Binnenlandse Zaken moet worden gebracht ter dekking van de uitgaven in het kader van Carifesta XI. Uitvoering hiervan is aangehouden middels missive van de Regering van Suriname van 12 februari 2014. Hierin wordt gesteld dat de regering nadere instructies zal geven casu quo besluiten zal nemen ter zake van de beschikbaarstelling van de financiële middelen ter afwikkeling van de gemaakte extra kosten in het kader van Carifesta XI.

Omvang nog te betalen facturen

Ten aanzien van de omvang van de nog te betalen facturen is vastgesteld dat het totaalbedrag cijfermatige fouten bevat. Het in het financieel verslag genoemde bedrag van SRD 18.661.634 is onjuist. Vastgesteld is dat twee facturen niet zijn meegeteld en één factuur is in een verkeerde valuta meegeteld. Het juiste bedrag is SRD 18.777.720.

Rechtmatigheid nog te betalen facturen

Omtrent de rechtmatigheid is het volgende vastgesteld.

Omschrijving	In SRD	In SRD
Nog te betalen leveranciers	18.777.720	
Nog te betalen leveranciers waarvan de originele facturen / overeenkomsten zijn aangetroffen		11.338.099
Openstaande facturen die nader onderzoek behoeven		7.439.621

Tabel 5

- In honderd gevallen voor in totaal SRD 11.338.099 zijn originele facturen en waar nodig originele overeenkomsten aangetroffen.
- De resterende zestien gevallen met een totaalbedrag van SRD 7.439.621 dienen nader te worden beoordeeld. Het betreft gevallen waarbij offertes of emailberichten als facturen zijn aangeboden, kopiefacturen zijn aangetroffen en gevallen waarbij een bedenking is tegen de hoogte van het bedrag en de rechtmatigheid ervan.
- Verder is over deze zestien gevallen onder meer het volgende geconstateerd.
 - o Het betreft facturen voor diensten die zijn verleend en goederen die zijn geleverd door personen die verwant zijn aan de voorzitter en een lid van het HCMC. De CLAD heeft niet

¹¹ Rechtmatigheid: zijn de facturen in overeenstemming met de van toepassing zijn de wet- en regelgeving.

kunnen vaststellen dat niet-zakelijke voorwaarden zijn gehanteerd bij de gesloten overeenkomsten.

- Facturen in A4 formaat zijn aangetroffen, waarbij de omschrijvingen, de handtekening, de handelsnaam of het logo van de leverancier ontbreken. In één geval is een e-mailbericht als factuur aangetroffen.
- Er komen leveranciers voor met hoge nog te betalen bedragen van meer dan één miljoen Surinaamse dollar. Voor de leveringen zijn geen overeenkomsten aangetroffen. Door de voorzitter van het HCMC is verklaard dat met deze leveranciers vaste afspraken zijn gemaakt voor leveringen aan de overheid. Vastleggingen van deze afspraken zijn niet aangetroffen door de CLAD.
- De voorzitter van het HCMC staat ook op de lijst van nog te betalen facturen met een bedrag van SRD 2.193.958,13. Daarnaast staat er op zijn naam een lening open met een openstaand saldo van SRD 206.329,36. De voorzitter heeft veel gelden voorgeschoten omdat het geld van de overheid nog niet beschikbaar was. Volgens de CLAD dient het bedrag op de crediteurenlijst SRD 206.329,36 nog nader onderzocht te worden. Het verschil tussen SRD 2.193.958,13 en SRD 206.329,36 (SRD 1.287.628,77) is verschuldigd aan een sponsor ten behoeve van merchandise.

3.5 Conclusie Financiële administratie Carifesta XI-organisatie

De AO-FB heeft niet adequaat gefunctioneerd. De opgezette AO-FB, die een basis had moeten vormen voor een transparant en adequaat financieel beheer, heeft niet gewerkt. Van een adequaat en transparant financieel beheer is derhalve ook geen sprake geweest. Naar onze mening zijn de argumenten van de Carifesta XI-organisatie zoals de aard van het project en de noodzaak tot snel handelen onder tijdsdruk, niet valide en is verwijtbaar dat zo excessief is omgegaan met gelden van sponsoren en financiële middelen van de overheid.

Een controle van het financieel eindverslag door de CLAD, zoals bedoeld in de AO-FB, heeft niet plaatsgevonden. Het feit dat dit niet is gevraagd aan de CLAD beschouwen wij als een groot gemis. Nu is niet vastgesteld of het financieel eindverslag een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid.

Vrijwel alle voorgestelde AO-FB procedures zijn niet gevolgd door de Carifesta XI-organisatie waardoor onder meer de volledigheid, juistheid en rechtmatigheid van de ontvangsten en betalingen niet zijn vast te stellen.

- Voor de ontvangsten zijn geen registers bijgehouden. De volledigheid van de ontvangsten van sponsoring, toegangskarten en promotiemateriaal is derhalve niet vast te stellen.
- Voor de bankbetalingen hebben de aanvragen niet op basis van liquiditeitsbehoefte plaatsgevonden.
- Voor de kasbetalingen is de kasinstructie niet opgesteld.

- Voor de uitgaven en voor 124 kasbetalingen groter dan SRD 10.000 zijn in 106 gevallen geen facturen aangetroffen en zijn niet alle bedragen conform factuur overgemaakt; in 11 gevallen zijn facturen in vreemde valuta overgemaakt; dit is niet conform de instructie van de minister van Financiën (La.F.No. 183: 18 januari 2012); en in 71 gevallen ontbreekt de handtekening en/of paraaf van de festival directeur.
- Aanstellingsbeschikkingen zijn er niet waardoor de uitbetaling niet op juistheid kan worden getoetst.
- De vijf-offerten-procedure is niet toegepast, bij het inkopen is geen rekening gehouden met de minimale controle technische functiescheiding, het budget is onvoldoende bewaakt waardoor het in hoge mate is overschreden. Er zijn geen inhoudelijke verslagen opgesteld waardoor niet tijdig kon worden ingespeeld op eventuele budgetoverschrijdingen.
- Uit de inventarisatie van duurzame gebruiksgoederen blijkt dat niet alle tijdens de inventarisatie aangetroffen duurzame gebruiksgoederen zijn opgenomen in het financieel verslag en niet alle aangeschafte duurzame gebruiksgoederen zijn aangetroffen tijdens de inventarisatie.

Van de nog te betalen facturen konden in honderd gevallen (SRD 11.338.099) deze worden onderbouwd met originele facturen en waar nodig originele overeenkomsten. De resterende 16 gevallen met een totaalbedrag van SRD 7.439.621 dienen nader te worden beoordeeld. Het betreft gevallen waarbij offertes of emailberichten als facturen zijn aangeboden, kopiefacturen zijn aangetroffen en gevallen waarbij een bedenking is tegen de hoogte van het bedrag en de rechtmatigheid ervan. Opmerkelijk is ook dat het facturen betreft voor diensten die zijn verleend en goederen die zijn geleverd door personen die verwant zijn aan de voorzitter en een lid van het HCMC.

De festival kosten, het aantal participanten en het aantal liaisons officers en event werkers waren alle hoger dan begroot, respectievelijk 67%, 70% en 85%. Deze percentages illustreren op hoofdlijnen dat de planning van het Carifesta XI festival heeft gefaald.

4. Ontwikkelingen na oplevering CLAD rapport

4.1 Ontwikkelingen

Toen bleek dat de Carifesta XI organisatie niet meer beschikte over financiële middelen om de openstaande facturen te betalen, heeft het BNV SRD 6.000.000 aangeboden om deze te voldoen. Dat bedrag is eerst aangehouden omdat men de uitkomsten van het CLAD onderzoek, welke op verzoek van de President is uitgevoerd, wilde afwachten. In de missive van de Regering van 12 februari 2014 is gesteld dat de regering nadere instructies zou geven casu quo besluiten zou nemen ter zake van de beschikbaarstelling van de financiële middelen ter afwikkeling van de gemaakte extra kosten in het kader van Carifesta XI.

De CLAD heeft het onderzoek uitgevoerd en gerapporteerd dat voor de openstaande facturen ter waarde van in totaal SRD 7.439.621 nader onderzoek nodig is. De CLAD heeft geen formeel verzoek ontvangen van het Kabinet van de President voor de uitvoering van een vervolgonderzoek. Echter, de CLAD heeft, telefonisch, het verzoek ontvangen haar goedkeuring te geven aan 'gecorrigeerde c.q. aangepaste' facturen, zodat tot uitbetaling kon worden overgegaan. De CLAD is niet op dit verzoek ingegaan omdat zij enerzijds achteraf niet kan vaststellen of de dienstverlener/leverancier conform overeenkomst gepresteerd heeft. En anderzijds het "Festival Directorate" goedkeuring geeft tot het uitbetalen van facturen¹².

De Kamer heeft aan de huidige minister van Financiën middels brief met kenmerk 0008.18 de dato 11 januari 2018 en rappelbrief met kenmerk 0065.18 de dato 12 februari 2018 de volgende vragen schriftelijk voorgelegd:

- *Is het CLAD rapport aangeboden aan De Nationale Assemblée?*
- *Wat is de stand van zaken ten aanzien van de openstaande facturen?*
- *Heeft een vervolgonderzoek plaatsgevonden naar de openstaande facturen en heeft het geleid tot uitbetaling?*
- *Welke sanctionerende maatregelen zijn getroffen door uw ministerie na het uitkomen van het CLAD rapport?*

De huidige minister van Financiën heeft per brief van 20 februari 2018 met kenmerk sec.no.108/18/min aangegeven dat het CLAD rapport op 23 augustus 2016 naar De Nationale Assemblée is verzonden. Ten aanzien van de openstaande facturen schrijft hij dat de regering besloten heeft geen middelen ter beschikking te stellen voor de extra kosten die zijn gemaakt voor Carifesta XI, alvorens er inzicht is verkregen in de geldinstroom, de gelduitstroom, de omvang saldo openstaande facturen en het beheer van de inventarissen, waarvan de begroting van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur is belast.

¹² Reactie op conceptrapport inzake dossierreview Carifesta XI, d.d. 5 maart 2018, kenmerk: RRA/rra/0075/18

In zijn brief vraagt de minister aan de Kamer en de CLAD om hun wettelijke taken in deze uit te voeren zodat een volledig rapport kan worden opgemaakt waarmee het ministerie van Financiën in staat zal worden gesteld om in overeenstemming met het bepaalde in artikel 23 lid 1 van de Wet Rekenkamer Suriname het besluit van de Kamer kan uitvoeren.

4.2 Conclusie ontwikkelingen na oplevering CLAD rapport

De Kamer vindt het opmerkelijk dat de minister van Financiën, pas na bijna vier jaar na het uitkomen van het CLAD rapport, een beroep doet op de Kamer om haar wettelijke taak uit te voeren en een vervolgonderzoek te doen zodat een volledig rapport kan worden opgemaakt op basis waarvan de regering verder kan handelen.

De Kamer is van mening dat vrijwel direct een vervolgonderzoek uitgevoerd had moeten worden. Hoe later daartoe wordt besloten hoe gecompliceerder het is een dergelijk onderzoek uit te voeren omdat de kans groot is dat relevante betrokken personen niet meer beschikbaar zijn en/of benodigde controle-informatie niet bewaard is gebleven. Daarnaast vraagt een vervolgonderzoek ook om specifieke expertise omdat het onder meer gaat om onderzoek naar niet naleving van wet- en regelgeving. Aangezien de Kamer niet over de specifieke expertise en benodigde middelen beschikt, is de Kamer momenteel niet in staat dit aanvullend onderzoek uit te voeren.

De Nationale Assemblée heeft het rapport van de CLAD per brief van 23 augustus 2016 ontvangen. De Kamer vindt het opmerkelijk dat daarna geen, voor de burgers, zichtbare activiteiten zijn ondernomen.

5. Aanbevelingen

Om na ruim vier jaar de speculaties over de extra gemaakte kosten, de budgetoverschrijding en de afwikkeling van de nog te betalen facturen te beëindigen doen wij de volgende aanbevelingen aan de minister van Financiën, de Regering en De Nationale Assemblée.

Minister van Financiën

Doordat het aanvullend onderzoek nog niet is uitgevoerd, is het Carifesta XI dossier nog niet afgesloten. De Kamer acht dit onaanvaardbaar en daarom bevelen wij u aan om een vervolgonderzoek uit te laten voeren door een instantie die daarvoor toereikend is geëquipeerd en daarvoor de benodigde middelen beschikbaar te stellen.

Regering

Als Kamer vinden wij het wenselijk dat lering wordt getrokken uit het Carifesta XI festival. Om er zorg voor te dragen dat in de toekomst grote festivals, projecten, programma's e.d. effectiever en efficiënter, volgens planning en wet- en regelgeving en gemaakte afspraken zullen verlopen, bevelen wij de Regering het volgende aan.

- Zie vanuit regeringszijde strakker toe op de naleving van deze checks and balances en tref sanctionerende maatregelen indien deze niet worden nageleefd.
- Bezie kritisch de verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van een managementteam en een beleidsbepalend en toezichthoudend orgaan en stel specifieke eisen aan de personele invulling van deze organen. Het niet volgen van wet- en regelgeving en gemaakte afspraken, zoals een AO-procedure en niet overnemen van aanbevelingen van een controleorgaan en het niet nemen van acties naar aanleiding daarvan, is onaanvaardbaar.
- Zet een controleorgaan zoals de Rekenmaker van Suriname ook daadwerkelijk en tijdig in om de rechtmatigheid en doelmatigheid te controleren. Wij merken op dat in de beschikking inzake het financieel beheer van Carifesta XI is opgenomen dat het beheer valt onder de rechtmatigheids- en doelmatigheidscontrole van de Rekenkamer van Suriname, alsmede onder de wettelijke verantwoordingsplicht tegenover dit Hoge College van Staat.

De Nationale Assemblée

Volgens het schrijven van de minister van Financiën gedateerd 20 februari 2018 met kenmerk Sec. No. 108/18/Min. is het rapport van de CLAD per brief van 23 augustus 2016 naar de Nationale Assemblée verzonden. Echter is de Kamer niet op de hoogte in hoeverre het Carifesta XI rapport in het Parlement is behandeld. Wij bevelen De Nationale Assemblée aan om alsnog vragen te stellen aan de Regering inzake de ontstane kwestie.